

उत्पादन संलग्न प्रोत्साहन योजना

Ministry of Electronics and Information Technology
Government of India

Digital India
Power to Empower

CABINET APPROVES

Production Linked Incentive Scheme (PLI) for Large Scale Electronics Manufacturing

Will offer a production linked incentive to boost domestic manufacturing and attract large investments in mobile phone manufacturing and specified electronic components

Shall extend an incentive of 4% to 6% on incremental sales (over base year) of goods manufactured in India

Outlay: INR 40,995 crore for a period of 5 years

#ElectronicsManufacturing

- हे एप्रिल 2020 मध्ये मोठ्या इलेक्ट्रॉनिक्स उत्पादन क्षेत्रासाठी लॉच करण्यात आले होते, परंतु नंतर 2020 च्या अखेरीस इतर 10 क्षेत्रांसाठी सादर केले गेले. ही योजना भारताच्या आत्मनिर्भर भारत मोहिमेच्या अनुषंगाने सुरू करण्यात आली आहे.
- मोबाइल फोन, ट्रान्झिस्टर, डायोड इत्यादी इलेक्ट्रॉनिक घटकांचे उत्पादन करणाऱ्या इलेक्ट्रॉनिक कंपन्यांना 4-6% प्रोत्साहन देण्यासाठी IT मंत्रालयाने इलेक्ट्रॉनिक्सवरील राष्ट्रीय धोरणाचा एक भाग म्हणून हे सादर केले होते.
- या योजनेचा मुख्य उद्देश विदेशी गुंतवणूकदारांना त्यांचे उत्पादन युनिट भारतात स्थापन करण्यासाठी आमंत्रित करणे आणि स्थानिक उत्पादकांना त्यांच्या युनिट्सचा विस्तार करण्यासाठी आणि रोजगार निर्मितीसाठी प्रोत्साहन देणे हा होता.
- पीएलआय योजनेने एप्रिल २०२० मध्ये लार्ज स्केल इलेक्ट्रॉनिक्स मॅन्युफॅक्चरिंग हे पहिले

क्षेत्र लक्ष्य केले होते आणि वर्षाच्या अखेरीस (नोव्हेंबर २०२०) अन्न प्रक्रिया, दूरसंचार, इलेक्ट्रॉनिक्स, कापड, विशेष स्टील, ऑटोमोबाईल्स आणि ऑटो यासह आणखी १० क्षेत्रे घटक, सौर फोटोव्होल्टेइक मॉड्यूल्स आणि एअर कंडिशनर्स आणि एलईडी सारख्या पांढर्या वस्तूंचा देखील PLI योजनेअंतर्गत विस्तार करण्यात आला.

- जोपर्यंत पात्रतेचा संबंध आहे, सर्व इलेक्ट्रॉनिक उत्पादन कंपन्या ज्या एकतर भारतीय आहेत किंवा भारतात नोंदणीकृत युनिट आहेत त्या योजनेसाठी अर्ज करण्यास पात्र असतील.
- केंद्रीय अर्थसंकल्प 2021 मध्ये, अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन यांनी पीएलआय योजनेंतर्गत पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी आणखी तेरा क्षेत्रांचा समावेश करण्याचा उल्लेख केला आणि आर्थिक वर्ष 2022 पासून या योजनेसाठी 1.97 लाख कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात आली आहे.

उत्पादन लिंक प्रोत्साहन योजनेचा विस्तार

- 11 नोव्हेंबर 2020 रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखाली केंद्रीय मंत्रिमंडळाने 10 प्रमुख क्षेत्रांसाठी PLI योजना सुरू करण्यास मान्यता दिली जी भारताची उत्पादन क्षमता वाढवू शकतात आणि निर्यात सुधारू शकतात. खालील 10 नवीन क्षेत्रे दिली आहेत ज्यात मंजूर आर्थिक परिव्ययासह योजनेचा विस्तार केला गेला आहे:

क्षेत्रे	अंमलबजावणी मंत्रालय/विभाग	पाच वर्षांच्या कालावधीत मंजूर आर्थिक परिव्यय (कोटीमध्ये)
अॅडव्हान्स केमिस्ट्री सेल (ACC) बॅटरी	NITI आयोग आणि अवजड उद्योग विभाग	18100
इलेक्ट्रॉनिक/तंत्रज्ञान उत्पादने	इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय	5000
ऑटोमोबाईल्स आणि ऑटो घटक	अवजड उद्योग विभाग	57042
फार्मास्युटिकल्स औषधे	फार्मास्युटिकल्स विभाग	15000
दूरसंचार आणि नेटवर्किंग उत्पादने	दूरसंचार विभाग	12195
कापड उत्पादने: MMF विभाग आणि तांत्रिक वस्त्रे	वस्त्र मंत्रालय	10683
अन्न उत्पादने	अन्न प्रक्रिया उद्योग मंत्रालय	10900
उच्च-कार्यक्षमता सोलर पीव्ही मॉड्यूल्स	नवीन आणि नवीकरणीय ऊर्जा मंत्रालय	4500
पांढऱ्या वस्तू (एसी आणि एलईडी)	उद्योग आणि अंतर्गत व्यापार प्रोत्साहन विभाग	6238
विशेष स्टील	पोलाद मंत्रालय	6322

उत्पादन लिंकड इन्सॅटिव्ह योजना ज्या दहा क्षेत्रांसाठी विस्तारित करण्यात आली होती त्या आधारावर, सरकार खालील उद्दिष्टे साध्य करण्याचे उद्दिष्ट ठेवते:

- भारताला जागतिक पुरवठा साखळीचा अविभाज्य भाग बनवणे आणि निर्यात वाढवणे हे सरकारचे उद्दिष्ट आहे
- भारताची 2025 पर्यंत USD 1 ट्रिलियनची डिजिटल अर्थव्यवस्था अपेक्षित आहे कारण त्याच्या स्मार्ट सिटी आणि डिजिटल इंडिया सारख्या प्रकल्पांतर्गत इलेक्ट्रॉनिक्सची मागणी वाढण्याची अपेक्षा आहे.
- PLI योजना भारतीय ऑटोमोटिव्ह उद्योगाला अधिक स्पर्धात्मक बनवेल आणि भारतीय ऑटोमोटिव्ह क्षेत्राचे जागतिकीकरण वाढवेल.

- भारतीय वस्त्रोद्योग हा जगातील सर्वात मोठा उद्योग आहे आणि या योजनेमुळे देशांतर्गत उत्पादन, विशेषतः मानवनिर्मित फायबर (MMF) विभाग आणि तांत्रिक वस्त्रोद्योगांना चालना देण्यासाठी या क्षेत्रात मोठी गुंतवणूक आकर्षित करेल.
- भारत, जगातील दुसऱ्या क्रमांकाचा पोलाद उत्पादक देश असल्याने, PLI योजनेतर्गत ते सादर केल्याने देशाला फायदा होईल कारण ते निर्यातीच्या संधी वाढवू शकतात.
- त्याचप्रमाणे, दूरसंचार, सौर पॅनेल, फार्मास्युटिकल्स, व्हाईट गुड्स आणि इतर सर्व क्षेत्रे देशाच्या आर्थिक वाढीस हातभार लावू शकतात आणि भारताला जागतिक स्तरावर उत्पादन केंद्र बनवू शकतात.
- ही योजना भारतामध्ये उत्पादित केलेल्या आणि लक्ष्य विभागांतर्गत समाविष्ट असलेल्या वस्तूंच्या वाढीव विक्रीवर (आधारभूत वर्षाहून अधिक) 4% ते 6% प्रोत्साहन देईल, पात्र कंपन्यांना, आधारभूत वर्षानंतरच्या पाच (5) वर्षांच्या कालावधीसाठी.

मोठ्या इलेक्ट्रॉनिक्स उत्पादनासाठी उत्पादन लिंकड प्रोत्साहन योजना

EXCLUSIVE INVESTMENT FORUM
Infinite opportunities

INVEST INDIA.GOV.IN

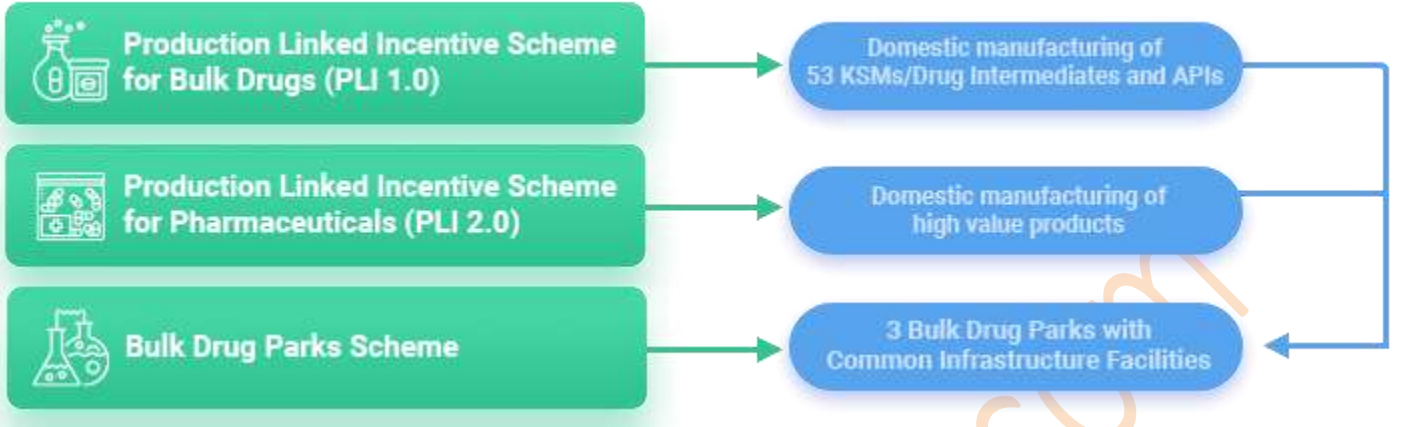
Production Linked Incentive Scheme (PLI) for Large Scale Electronics Manufacturing

- Incentive:** 4% to 6% on incremental sales (over base year) of goods manufactured in India
- Target Segments:** Mobile phones and specified electronic components
- Eligibility:** Subject to thresholds of incremental investment and incremental sales of manufactured goods
- Tenure of the Scheme:** Five years subsequent to the base year as defined (FY19-20)

- PLI योजनेचा पहिला टप्पा मोठ्या प्रमाणावर इलेक्ट्रॉनिक्स उत्पादन क्षेत्राला समर्पित करण्यात आला होता आणि या योजनेमध्ये भारतात मोबाईल फोनचे उत्पादन वाढवण्यासह त्यांचे असेंब्ली, टेस्टिंग, मार्किंग आणि पॅकेजिंग (ATMP) युनिट्सची स्थापना करण्याचा प्रस्ताव होता.
- योजनेसाठी प्रस्तावित एकूण खर्च INR 40,995 कोटी होता
- काही जागतिक गुंतवणूकदारांना आणि प्रामुख्याने भारतातील देशांतर्गत उत्पादकांना फायदा व्हावा यासाठी त्याची स्थापना करण्यात आली होती
- रोजगार निर्मितीच्या उच्च क्षमतेसह, ही योजना इलेक्ट्रॉनिक उत्पादन क्षेत्रात 5 वर्षांत 2 लाखांहून अधिक कर्मचाऱ्यांना मदत करू शकते.
- आजपर्यंत, इलेक्ट्रॉनिक्सच्या बाबतीत, वस्तूंचे असेंबलिंग भारतात केले जात होते, तर उत्पादन बाहेर केले जात होते. पीएलआय योजना आणि मेक इन इंडिया मोहिमेद्वारे, इलेक्ट्रॉनिक्सची जाहिरात घरगुती उद्योगांमध्येच केली जाऊ शकते.

- देशातील मोबाइल फोनचे उत्पादन 2014-15 मध्ये सुमारे 18,900 कोटी रुपयांवरून 2018-19 मध्ये INR 1,70,000 कोटी इतके लक्षणीय वाढले आहे आणि देशांतर्गत मागणी जवळजवळ पूर्णतः देशांतर्गत उत्पादनातून पूर्ण केली जात आहे. PLI सह, हे आणखी वाढवता येऊ शकते.

फार्मास्युटिकल्ससाठी उत्पादन लिंकड प्रोत्साहन योजना

- फार्मास्युटिकल्ससाठी PLI योजना आर्थिक वर्ष 2020-21 ते 2028-29 या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी सुरू करण्यात आली. 2022-23 ते 2027-28 या सहा वर्षांत एकूण 2,94,000 कोटी रुपयांची वाढीव विक्री आणि 1,96,000 कोटी रुपयांची एकूण वाढीव निर्यातीचा अंदाज आहे.
- या योजनेमुळे कुशल आणि अकुशल दोन्ही कर्मचाऱ्यांसाठी रोजगार निर्मिती अपेक्षित आहे, या क्षेत्रातील वाढीमुळे 20,000 प्रत्यक्ष आणि 80,000 अप्रत्यक्ष नोकऱ्यांचा अंदाज आहे.
- योजनेचा कालावधी आर्थिक वर्ष 2020-21 ते आर्थिक वर्ष 2028-29 पर्यंत असेल. यामध्ये अर्जाच्या प्रक्रियेचा कालावधी (आर्थिक वर्ष 2020-21), एक वर्षाचा पर्यायी गर्भधारणा कालावधी (आर्थिक वर्ष 2021-22), 6 वर्षांसाठी प्रोत्साहन आणि आर्थिक वर्ष 2027-28 च्या विक्रीसाठी प्रोत्साहन वितरणासाठी आर्थिक वर्ष 2028-29 यांचा समावेश असेल.

प्रॉडक्शन लिंकड इन्सेन्टिव्ह (पीएलआय) योजनेचा एकूण खर्च किती आहे?

1. 1.36 लाख कोटी
2. 1.46 लाख कोटी
3. 1.56 लाख कोटी
4. 1.66 लाख कोटी

Ans: 2

Solution:

देशांतर्गत उत्पादन आणि निर्यातीला चालना देण्यासाठी 1.46 लाख कोटी रुपये खर्च असलेली प्रॉडक्शन लिंकड इन्सेन्टिव्ह योजना (पीएलआय) सुरू केली गेली आहे. या योजनेचे उद्दिष्ट घरगुती युनिट्समध्ये उत्पादित उत्पादनांच्या वाढीव विक्रीसाठी कंपन्यांना प्रोत्साहन देणे.